

Gartneriregnskabsstatistik 2002

Materialeudvælgelse og definitioner

Fødevareøkonomisk Institut
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg C
Forfatter: Steffen Møllenberg
E-mail: steffen@foi.dk

Gartneriregnskabsstatistik 2002

Materialeudvælgelse og definitioner

Indholdsfortegnelse

1.	Materialeudvælgelse og beregningsmetoder	1
1.1	Afgrænsning og opdeling af populationen	1
1.2	Udvælgelse af stikprøven	4
1.3	Udarbejdelse af regnskabsstatistikken	7
1.4	Grupperinger i regnskabsstatistikken	8
2.	Definitioner	10
2.1	Areal og arealbenyttelse	10
2.2	Husdyrbestand	11
2.3	Arbejdsindsats	11
2.4	Kapitalindsats	11
2.5	Bruttoudbytte	12
2.6	Driftsomkostninger	13
2.7	Driftsresultat fra virksomheden	14
2.8	Løbende indkomst og forbrug	14
2.9	Investeringer og finansiering	15
2.10	Aktiver og passiver	16
2.11	Kapitalforskydninger	16
2.12	Officiel ejendomsværdi	17
2.13	Gartneriets aflønning af arbejde og kapital	17

1. Materialeudvælgelse og beregningsmetoder

Ved udvælgelsen af regnskabsførende gartnerivirksomheder tages der hensyn til såvel ønsket om en repræsentativ national regnskabsstatistik som til de krav, der stilles i forbindelse med EU-informationsnettet for landøkonomisk bogføring.

I dette afsnit er materialeudvælgelsen og udarbejdelsen af statistikken beskrevet i hovedtræk.

1.1. Afgrænsning og opdeling af populationen

Populationen af gartnerier omfatter alle egentlige gartnerivirksomheder over en vis økonomisk størrelse ifølge Danmarks Statistiks landbrugs- og gartneritælling. En virksomhed defineres som gartneri, såfremt standarddækningsbidraget (se senere) fra gartneriaktiviteter udgør mindst 50 pct. af det samlede standarddækningsbidrag fra landbrugs- og gartneriaktiviteter. Populationen af gartnerier er endvidere opdelt i grupper (stratificeret) efter følgende kendetegn:

1. Beskæftigelsesforhold (hel- eller deltidsgartneri)
2. Økonomisk størrelse
3. Driftsform
4. Dyrket areal
5. Brugers alder
6. Beliggenhed.

En virksomhed defineres som *heltidsgartneri*, såfremt et beregnet standardarbejdsbehov i forbindelse med virksomhedens aktiviteter svarer til indsatsen af mindst 1665 timer årligt. I modsat fald er der tale om et *deltidsgartneri*.

Ved klassificering af virksomhederne efter *økonomisk størrelse* og *driftsform* benyttes EU's system til klassificering af landbrugs- og gartnerivirksomheder. Til belysning af dette system skal begreberne dækningsbidrag, standarddækningsbidrag og størrelsesenhed samt den indbyrdes sammenhæng imellem begreberne kort beskrives i det følgende:

Dækningsbidraget for en given produktion defineres som forskellen mellem bruttoudbyttet og de tilhørende stykomkostninger (excl. lønninger). Da dækningsbidraget imidlertid kan variere meget både fra den ene virksomhed til den anden og fra år til år, er det vedtaget i stedet at anvende et standarddækningsbidrag. *Standarddækningsbidraget* udtrykker det gennemsnitlige dækningsbidrag fra en aktivitet over en flerårig periode. Anvendelsen af standarddækningsbidragene tjener to formål: Dels kan en virksomheds driftsform bestemmes på basis af sammensætningen af det samlede standarddækningsbidrag, dels kan virksomhedens økonomiske størrelse beregnes ved opsummering af standarddækningsbidragene fra alle aktiviteter.

Standarddækningsbidragene, som fremgår af tabel 1.1, er i samarbejde med EU udregnet pr. areal- eller husdyrenhed og refererer for øjeblikket til forholdene i perioden 1998-2000, dog beregnet på basis af en flerårig trend. Virksomhedernes størrelse udtrykkes i størrelsesenheder, hvor en *størrelsesenhed* svarer til et standarddækningsbidrag på 1.200 europæiske regningsenheder (ECU) eller 8.955 danske 1998-2000 kroner.

Tabel 1.1. Standarddækningsbidrag målt i 1998-2000 kr.

Aktivitet	Øerne	Jylland
	----- 100 kr. pr. ha -----	
GARTNERI		
Grønsager under glas	21410	21410
Grønsager på friland	530	530
Blomster og prydplanter under glas	41416	41416
Blomster og prydplanter på friland	1394	1394
Frugt og bær	267	267
Planteskole under glas	21410	21410
Planteskole på friland	1339	1339
Champignon, bedareal	146860	146860
LANDBRUG		
Hvede	75	71
Rug	57	51
Byg	63	54
Havre og blandsæd	58	53
Græs og grønfoder i omdriften	67	67
Græs og grønfoder uden for omdriften	35	35
Kartofler	267	171
Sukkerroer	151	107
Foderrodfrugt	103	103
Industriplanter	56	55
Ærter til konserver	66	64
Brak	29	29

I tabel 1.2 er størrelsesenhederne omsat til fysiske størrelser. Således svarer 8 størrelsesenheder fx til 335 m² grønsager under glas eller 173 m² potteplanter under glas.

Med hensyn til *dyrket areal* opdeles hhv. væksthuse- og frilandsgartnerierne i størrelsesgrupper i henhold til m² væksthuseareal og ha frilandsareal. Den opdeling, der anvendes i de detaljerede tabeller, fremgår af tabel 1.6, 1.7 og 1.10. På samme måde opdeles bedrifterne i henhold til *brugerens alder*, hvor den anvendte opdeling fremgår af tabel 1.8. Endelig opdeles bedrifterne efter *beliggenhed* på amtsbasis, som ved vægtningen og publiceringen sammenlægges til de regioner, der fremgår af tabel 1.9.

Tabel 1.2. Størrelsesenhed omregnet til tekniske enheder og kroner

	----- Størrelsesenhed -----				
	8	16	40	100	250
	----- m ² -----				
1. Grønsager under glas	335	669	1673	4183	10457
3. Potteplanter under glas	173	346	865	2162	5406
	----- ha -----				
6. Grønsager på friland	1,35	2,70	6,76	16,90	42,25
10. Frugt og bær	2,68	5,36	13,40	33,49	83,73
11. Planteskole på friland	0,53	1,07	2,67	6,69	16,72
	----- 1000 kr. -----				
Standarddækningsbidrag i 1998-2000 kr.	71,6	143,3	358,2	895,5	2238,8

Tabel 1.3. Definition af driftsformer

Betegnelse	Egenskaber, SDB = Standarddækningsbidrag
1. Grønsager u. glas	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra grønsager under glas.
2. Afskårne blomster u. glas	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra afskårne blomster under glas.
3. Potteplanter u. glas	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra potteplanter under glas.
4. Champignon	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra champignon.
5. Hovedsagelig væksthusegartneri	Mere end 1/2 af virksomhedens SDB kommer fra grønsager/prydeplanter under glas ekskl. virksomheder i driftsformerne 1-4.
6. Grønsager på friland	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra grønsager på friland; inkl. jordbær.
7. Blomster på friland	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra blomster på friland.
8. Grønsager + blomster på friland	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra blomster og grønsager på friland ekskl. virksomheder i driftsformerne 6 og 7.
9. Blandet gartneri	Mere end 1/2 af virksomhedens SDB kommer fra gartneri + permanente beplantninger, ekskl. virksomheder i driftsformerne 1-8 samt 10-12.
10. Frugt og bær	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra frugt og bær; ekskl. jordbær
11. Planteskole	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra planteskoleprodukter.
12. Hovedsagelig permanente beplantninger	Mere end 1/2 af virksomhedens SDB kommer fra permanente beplantninger, ekskl. virksomheder i driftsformerne 10 og 11.

Tabel 1.4. Fordeling af populationen af gartnerier efter størrelsesenhed og efter driftsform ifølge landbrugs- og gartneritællingen 2002

	----- Størrelsesenhed -----					I alt
	8,0- 15,9	16,0- 39,9	40,0- 99,9	100,0- 249,9	250,0 og over	
	----- antal virksomheder -----					
DRIFTSFORMER						
1. Grønsager under glas ¹⁾	6	21	34	23	24	108
2. Afskårne blomster under glas	1	2	7	9	2	21
3. Potteplanter under glas ¹⁾	6	36	71	153	212	478
4. Champignon	-	-	-	2	8	10
5. Hovedsagelig væksthushgartneri	6	17	25	29	11	88
Væksthushgartneri	19	76	137	216	257	705
6. Grønsager på friland ¹⁾	38	47	41	33	24	183
7. Blomster på friland	3	4	2	2	-	11
8. Grønsager + blomster på friland	6	13	13	7	3	42
9. Blandet gartneri	17	42	32	51	15	157
Frilandsgartneri	64	106	88	93	42	393
10. Frugt og bær ¹⁾	76	107	62	27	5	277
11. Planteskole ¹⁾	20	50	46	35	34	185
12. Hovedsagelig permanente beplantninger	11	19	28	20	3	81
Permanente beplantninger	107	176	136	82	42	543
Alle driftsformer	190	358	361	391	341	1641

1) Indgår i opgørelserne for driftsformer i regnskabsstatistikken

1.2. Udvælgelse af stikprøven

Udvælgelsen af gartnerier til statistikken sker på grundlag af den stratificerede population. Stikprøven udgør under ét 19,3 pct. af populationen. Fastlæggelsen af udvalgsprocenten i de enkelte delpopulationer sker på baggrund af en beregnet optimal fordeling med henblik på bestemmelse af gartneriets samlede bruttoudbytte. Således er udvælgelsesprocenten stigende med stigende størrelse af virksomhederne, fordi spredningen på regnskabstallene øges. Med hensyn til beskæftigelsesforhold, frilandsareal, beliggenhed og brugers alder er stikprøven søgt udvalgt proportionalt fordelt på populationen.

Tabel 1.5. Fordeling af stikprøven af gartnerier efter størrelsesenhed og efter driftsform

	----- Størrelsesenhed -----					I alt
	8,0- 15,9	16,9- 39,9	40,0- 99,9	100,0- 249,9	250,0 og over	
	----- antal virksomheder -----					
DRIFTSFORMER						
1. Grønsager under glas ¹⁾	-	3	5	7	8	23
2. Afskårne blomster under glas	-	1	1	2	-	4
3. Potteplanter under glas ¹⁾	1	4	10	30	64	109
4. Champignon	-	-	1	-	3	4
5. Hovedsagelig væksthushavert	1	-	3	6	3	13
Væksthushavert	2	8	20	45	78	153
6. Grønsager på friland ¹⁾	6	10	10	11	9	46
7. Blomster på friland	-	-	-	3	-	3
8. Grønsager + blomster på friland	1	-	2	1	-	4
9. Blandet gartneri	1	7	8	12	4	32
Frilandsgartneri	8	17	20	27	13	85
10. Frugt og bær ¹⁾	9	18	5	8	2	42
11. Planteskole ¹⁾	1	3	11	6	10	31
12. Hovedsagelig permanente beplantninger	1	1	2	-	1	5
Permanente beplantninger	11	22	18	14	13	78
Alle driftsformer	21	47	58	86	104	316

1) Indgår i opgørelserne for driftsformer i regnskabsstatistikken

I tabellerne 1.6-1.10 er populationen og stikprøven fordelt på de grupper, der udarbejdes statistik for, mens tabel 1.11 viser stikprøvens fordeling efter statustidspunkt. For stikprøven er den enkelte virksomheds placering bestemt af regnskabsdata og ikke af placeringen i henhold til landbrugs- og gartneritællingen.

Fra og med statistikken for år 2001 indgår også regnskaber, først og fremmest i selskabsform, hvor der ikke foreligger private oplysninger om indkomst, forbrug mv. Tabelafsnittene om brugerfamiliens indkomst og forbrug er derfor baseret på de regnskaber, hvori oplysningerne findes. Antallet fremgår af tabellerne.

Tabel 1.6. Fordeling af populationen og stikprøven af væksthusegartnerier efter væksthuseareal

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 5000 m ²	420	67
5000 - 9999 m ²	166	44
10000 m ² og derover	122	42
I alt	708	153

Tabel 1.7. Fordeling af populationen og stikprøven af frilandsgartnerier efter frilandsareal

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 10 ha	425	56
10 - 19,9 ha	133	26
20 ha og derover	375	81
I alt	933	163

Tabel 1.8. Fordeling af populationen og stikprøven af gartnerier efter brugers alder

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 35 år	104	28
35 - 44 år	538	81
45 - 54 år	385	91
55 - 64 år	419	78
65 år og over	195	38
I alt	1641	316

Tabel 1.9. Fordeling af populationen og stikprøven af gartnerier på regioner

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Hovedstadsområdet og Bornholms amt	248	32
Vestsjællands- og Storstrøms amt	260	50
Fyns amt	559	120
Århus amt	197	45
Øvrige Jylland	377	69
Hele landet	1641	316

Tabel 1.10. Fordeling af populationen og stikprøven af potteplantegartnerier efter væksthuseareal

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 5000 m ²	274	44
5000 - 9999 m ²	106	32
10000 m ² og derover	98	32
I alt	478	108

Tabel 1.11. Fordeling af stikprøven af gartnerier efter statustidspunkt

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Status primo		
Januar		300
Andet		16
I alt		316

1.3. Udarbejdelse af regnskabsstatistikken

Da virksomhederne inden for en undergruppe kan have tilhørt strata med forskellige udvalgsprocenter, tildeles de enkelte virksomheder individuelle vægte ved udregning af gennemsnitstal for undergrupper. Vægtene afhænger af udvalgsandelen i det stratum, virksomhederne tilhørte ved udvælgelsen, dvs. landbrugs- og gartneritællingen i sommeren 2001. Gennemsnitstallene for grupperne og hele populationen beregnes som vejede gennemsnit af gennemsnitstal fra undergrupperne. Som vægte anvendes virksomhedernes fordeling i de respektive undergrupper, optalt i driftsåret som regnskabsmaterialet vedrører, dvs. tællingen i sommeren 2002.

I flere delpopulationer vil størrelsen pr. virksomhed - målt i standarddækningsbidrag - fra de sammenvejede regnskabsresultater ofte afvige fra den størrelse, som kan beregnes for samme delpopulation på basis af landbrugs- og gartneritællingen. Med det formål at korrigere for denne afvigelse beregnes et regressionssskøn på samtlige gennemsnitstal for grupperne med standarddækningsbidraget som hjælpevariabel.

1.4. Grupperinger i regnskabsstatistikken

I regnskabsstatistikken anvendes nedenstående grupperinger. Grupperingerne vedrørende driftsform samt potteplantegartnerier opdelt efter størrelse findes såvel i den trykte publikation som i de detaljerede tabeller på hjemmesiden, mens de øvrige grupperinger kun findes på hjemmesiden.

Driftsformer og alle virksomheder

Grønsager under glas

Potteplanter under glas

Grønsager på friland

Frugt og bær

Planteskole

Alle virksomheder

Økonomiske størrelsesgrupper

8,0 - 15,9 størrelsesenheder

16,0 - 39,9 størrelsesenheder

40,0 - 99,9 størrelsesenheder

100,0 - 249,9 størrelsesenheder

250,0 størrelsesenheder og over

Væksthusgartnerier, arealgrupper

Under 5000 m²

5000 - 9999 m²

10000 m² og over

Alle væksthushusholdninger

Aldersgrupper

Under 35 år

35 - 44 år

45 - 54 år

55 - 64 år

65 år og over

Frilandsgartneri, arealgrupper

Under 10 ha

10 - 19,9 ha

20 ha og over

Alle frilandsgartnerier

Regioner

Hovedstadsområdet og Bornholms amt

Vestsjællands og Storstrøms amter

Fyns amt

Århus amt

Øvrige Jylland

Potteplanter under glas, arealgrupper

Under 5000 m²

5000 - 9999 m²

10000 m² og over

Alle potteplantegartnerier

Til grund for de gengivne tabeller ligger et omfattende sæt af mere detaljerede oplysninger, der for hver gruppering indeholder flere informationer. Der er ved publikationens udarbejdelse foretaget et skøn over hvilke oplysninger, der er af almen interesse. Instituttet kan eventuelt imødekomme brugeres behov for yderligere specifikationer.

Det antal virksomheder, der danner grundlaget for gennemsnitstallene i ovennævnte grupper, fremgår af tabellerne 1.4-1.10. De regnskaber, der anvendes, udarbejdes og indsendes som regel af gartneres revisorer og regnskabskonsulenter på gartneriernes vegne.

Da afgivelse af oplysninger til statistikken er frivillig, er der en del af regnskaberne fra populationen af gartnerier, som Fødevarerøkonomisk Institut ikke har adgang til at bruge i statistikken. Der søges taget højde herfor i opregningen til alle gartnerier, men det kan medføre enkelte skævheder i resultaterne.

2. Definitioner

Dette afsnit indeholder en beskrivelse af de principper og opgørelsesmetoder, der ligger til grund for statistikken.

2.1. Areal og arealbenyttelse

Arealet er opdelt i væksthuseareal og frilandsareal. Væksthusearealet inkluderer arealer med permanent overdækning af glas eller plast, og der skelnes ikke mellem opvarmet og uopvarmet væksthuseareal. Langt størstedelen af væksthusearealet er imidlertid opvarmet. Frilandsarealet omfatter både gartneri- og landbrugsproduktion på friland. Arealer med gårdsplads, veje, have, skov m.m. indgår ikke i arealgrundlaget. De enkelte afgrødekategorier afgrænses som følger:

VÆKSTHUSAFGRØDER

Væksthusegrønsager, først og fremmest tomat, agurk og salat. Endvidere indgår champignon i *alle gartnerier*, idet champignongartnerier ikke indgår i driftsformen *væksthusegrønsager*

Potteplanter, herunder stiklinger af potteplanter samt udplantningsplanter

Snitblomster og øvrig væksthuseproduktion omfatter tillige snitblomster baseret på blomsterløg samt planteskole i væksthuse

FRILANDSAFGRØDER

Frilandsgrønsager omfatter:

Kål (blomkål, hovedkål, kinakål, rosenkål, broccoli mv.)

Blad- og stængelgrønsager (salat, porre, asparges, persille, purløg mv.)

Rod- og knoldgrønsager (gulerod, løg, peberrod, radise, ræddike, rødbede, selleri mv.)

Jordbær

Andre grønsager (bl.a. squash og bønner)

Frugt og bær omfatter æbler, kernefrugt i øvrigt, surkirsebær, stenfrugt i øvrigt, solbær samt buskfrugt i øvrigt

Planteskole omfatter træer og buske, herunder roser og stauder, men ikke juletræer

Gartneri i øvrigt fra friland omfatter blomsterløg og -knolde, potteplanter på friland samt snitblomster

Landbrugsafgrøder, herunder kartofler, konservesærter samt blomster- og grønsagsfrø

Arealbenyttelsen kan afvige fra arealgrundlaget såvel primo som ultimo. Dette skyldes ændringer i arealgrundlaget både før og efter vækstsæsonen forårsaget af køb, salg og bort- og/eller tilforpagtning.

Ved dyrkning af gartneriafgrøder anvendes samme areal ofte mere end en gang i løbet af regnskabsåret. Høstudbyttet skal derfor ofte relateres til et større areal end arealbenyttelsen omfatter.

2.2. Husdyrbestand

Følgende husdyr indgår i opgørelsen: Kvæg, svin, fjerkræ, heste, får, pelsdyr og bier.

2.3. Arbejdsindsats

Arbejdsindsatsen opgøres i effektive arbejdstimer. Dette gælder både for det manuelle arbejde og den del af driftslederindsatsen, som kan registreres. Denne driftslederindsats omfatter bl.a. planlægning, regnskabsføring samt køb og salg i forbindelse med produktionen.

Omfanget af sæsonbeskæftiget arbejdskraft, der kun har kunnet oplyses i form af udbetalt løn, er omregnet ved hjælp af en timeløn svarende til overenskomsten på gartneriområdet. For ufaglærte er timelønnen på 128,00 kr. og for faglærte på 134,00 kr. for 2002.

Brugerens alder refererer til den 30. juni 2002.

2.4. Kapitalindsats

Kapitalindsatsen omfatter alle aktiver, der inden for den enkelte virksomhed tjener gartnerimæssig produktion, dvs. fast ejendom, inventar, lagerbeholdninger samt evt. husdyr. Der tages ikke hensyn til ejerforholdet af de pågældende aktiver, hvilket bevirker, at forpagtede værdier indgår på lige fod med værdier i brugerens besiddelse. Ved forpagtning forstås jord og/eller bygninger, som er lejet i henhold til en forpagtningsaftale, og som indgår i produktionen i mindst et regnskabsår. Kontante midler samt udestående fordringer medregnes ikke ved opgørelsen af kapitalindsatsen.

Værdien af fast ejendom er ansat til kontantværdi på grundlag af de officielle ejendomsvurderinger. Primo- og ultimoværdierne af jord og bygninger (inkl. væksthuse) er fastlagt ud fra vurderingerne pr. 1/1 2001 og pr. 1/1 2002, idet disse værdier er korrigerede for prisudviklingen fra vurderingstidspunkt til statutidspunkt. Endvidere tillægges værdien af investeringer, som er afholdt inden statutidspunktet, men som endnu ikke er indgået i den officielle vurdering.

Værdien af frugttræer og bærbuske (trævækstkapitalen) er indeholdt i den officielle vurdering - uden at disse aktiver kan oplyses særskilt. Under gartneriaktiverne dækker jord og bygninger derfor også trævækstkapitalen. Fast ejendom omfatter desuden eventuelle jordbærplanter og jordbeholdninger, herunder såvel hjemmeproducerede som indkøbte, vurderet til henholdsvis dags- og indkøbspriser.

Brugerboligen og andre selvstændigt vurderede beboelsesbygninger medregnes ikke under gartneriaktiverne. Dette gælder ligeledes skov, anlægsgartneri og plantehandel, hvis disse aktiviteter har væsentlig økonomisk betydning, jf. afsnit 2.10.

Inventarkapitalen, der omfatter alle inventargenstande undtagen håndredskaber og andre mindre bestanddele, er opgjort til genanskaffelsesværdi.

Indkøbte lagerbeholdninger, der omfatter fyringsolie, gødning, kemikalier, emballage m.m., optages i status til indkøbspris, mens hjemmeproducerede lagerbeholdninger optages til dagspris eller forventet udbyttepris. Under hjemmeproducerede lagerbeholdninger indgår værdien af planteskoleprodukter, uanset om de er salgsklare eller ej. Husdyr vurderes til handelspris. I vurderingsøjemed foreligger et sæt vejledende vurderingspriser.

2.5. Bruttoudbytte

Ved bruttoudbyttet forstås værdien af den samlede produktion. Værdien hidrører fra:

- a. *Indtægter* fra salg af virksomhedens produkter og fra arbejde med og udleje af driftsmidler, herunder salg af el fra kraftvarmeværker.
- b. *Ændringer i værdien af lagerbeholdninger af egen avl, frugtplantager og husdyr* fra årets begyndelse til årets slutning, ekskl. den del, som skyldes prisændringer.
- c. *Beregnet værdi af hjemmeproduceret formeringsmateriale* til brug i egen virksomhed.
- d. *Naturalier*, indgår også i privatforbrug
- e. *Driftstilskud* omfattende både produkttilskud og tilskud af mere generel karakter.

Værdien af salget er opgjort ekskl. salgsafgifter til bl.a. GASA og eventuel fragt. Modtagne afgrødeerstatninger indgår i salgsindtægterne.

Vedrørende afgrænsning af de enkelte afgrøder henvises til afsnit 2.1.

Bruttoudbyttet fra en evt. husdyrproduktion er ved beregningen fratrukket beløb til indkøb af husdyr.

Andre kilder omfatter bl.a. indtægter fra udleje af driftsmidler, energiafgift retur fra foregående år og lejeindtægter fra boliger, der ikke er selvstændigt vurderet. Derimod indgår beregnet lejeværdi af brugerfamiliens bolig under overskud fra brugerbolig ved opgørelsen af den samlede indkomst.

2.6. Driftsomkostninger

Ved driftsomkostninger forstås de omkostninger, der er forbundet med at opnå bruttoudbyttet. Omkostningerne hidrører fra:

- a. *Udgifter* undtagen renter, forpagtningsafgift og investeringer.
- b. *Beholdningsændringer* vedrørende gødning, fyringsolie og andre lagerbeholdninger til anvendelse i virksomheden.
- c. *Beregnet værdi af hjemmeavlet formeringsmateriale* til anvendelse i virksomheden.
- d. *Afskrivninger* på bygninger, grundforbedringer, inventar, frugttræer og bærbuske samt jordbærplanter.

Omkostningerne til plantemateriale inkluderer frø, løg og stiklinger, herunder også en beregnet værdi af egen produktion. Ved vækstmedier forstås alle former for dyrkningssubstrater, herunder såvel organiske, fx spagnum som uorganiske, fx stenuld. Biologiske hjælpemidler inkluderer bier. Udgifter til vedligeholdelse af brugerboligen indgår ikke i driftsomkostningerne.

I gruppen af tjenesteydelser består andre omkostninger vedrørende planteproduktion bl.a. af udgifter til vækstinspektion og konsulentbistand. Under maskinstation indgår udover maskinstationsomkostninger udgifter til leje af inventar og driftsbygninger. Posten diverse omfatter bl.a. udgifter til foreninger, fagblade, revisor og virksomhedens andel af den samlede telefonudgift.

Driftsbygningerne afskrives på grundlag af genanskaffelsesværdien ved hjælp af saldometoden. Afskrivningsgrundlaget fastlægges primært ud fra ajourførte m²-priser, og der anvendes afskrivningsprocenter fastsat ud fra bygningernes anslåede brugstid. For væksthuse regnes med en brugstid på 20-25 år, mens grundmurede bygninger forventes at holde 30-50 år.

Grundforbedringsafskrivningen vedrører hovedsagelig drænings- og vandingsanlæg, der afskrives med en fast procent af investeringsbeløbet over en periode på 10-15 år. Inventarafskrivningen beregnes på grundlag af den tekniske genanskaffelsesværdi ved årets begyndelse tillagt nettokøbet og en beregnet prisændring på inventaret for det pågældende driftsår. Der anvendes en saldoafskrivningsprocent på ca. 15 afhængig af forholdene på den enkelte virksomhed.

Afskrivningen på frugtplantager foretages i årene fra træernes højeste ydeevne og indtil rydning af plantagen. Told- og Skattestyrelsens vejledning vedrørende ejendomme med frugtplantager ligger til grund for bestemmelse af afskrivningssatserne. Jordbærplanter afskrives over ca. 3 år.

Forbruget af energi er opgjort i Gigajoule (GJ), hvor $1 \text{ GJ} = 10^9 \text{ Joule}$ og svarer til brændværdien af 24,6 kg svær olie. Følgende konstanter er benyttet ved omregning af de enkelte energiarter til GJ:

Naturgas	0,0400	GJ/m ³
Fjernvarme	0,17	GJ/m ³ eller 3,6 GJ/MWh
Let olie	35,9	GJ/1000 l
Svær olie	40,7	GJ/tons
Kul	26,5	GJ/tons
El	3,6	GJ/1000 KWh
Brændstof	35,9	GJ/1000 l

2.7. Driftsresultat fra virksomheden

Forskellen mellem bruttoudbyttet og driftsomkostningerne udgøres af driftsresultatet før renter, der således er det beløb, der er til rest til forrentning af den samlede kapitalindsats og til aflønning af brugerfamilien. Renteindtægter og –udgifter inkl. forpagtningsudgift er herefter fordelt mellem jordbrug, andre erhverv og privat ud fra aktivernes respektive fordeling. Fratrullet nettorenteudgifter vedrørende jordbrug udtrykker driftsresultatet således det beløb, der er tilbage til aflønning af brugerfamilien og forrentning af egenkapitalen.

2.8. Løbende indkomst og forbrug

I statistikken indgår både enkeltmandsejede og selskabsejede virksomheder. Andelen af selskabsejede virksomheder er imidlertid for lille til en selvstændig grupperdannelse.

Tabelafsnittene om brugerfamiliens indkomst og forbrug er baseret på de regnskaber, hvori oplysningerne findes. Antallet fremgår af tabellerne. Regnskaber uden privatøkonomiske oplysninger indeholder i stedet posten *udtræk vedr. I/S mv.* Denne modsvarer den del af indkomsten fra gartneriet, der er anvendt til private formål mv. og findes i de detaljerede tabeller på hjemmesiden under *egenfinansiering* som et gennemsnit af virksomheder såvel uden som med privatøkonomi.

Overskuddet fra brugerboligen opgøres som en særskilt post. Dette overskud fremkommer ved at reducere en beregnet huslejeværdi med boligens andel af de samlede omkostninger til vedligeholdelse, forsikringspræmier og ejendomsskatter. Huslejeværdien beregnes fra regnskabsåret 2002 som en *omkostningsbestemt husleje*. Den er baseret på et treårigt gennemsnit af den effektive obligationsrente samt værdien af boligen. Endvidere indgår en afskrivning på 1 pct., idet boligen skønnes at have en levetid på 100 år, samt gennemsnitlige omkostninger til vedligeholdelse, forsikringspræmier og ejendomsskatter. For 2002 udgør huslejeværdien på denne måde 8,09 pct. af boligværdien.

Driftsresultatet fra andre erhverv omfatter bl.a. forpagtningsafgift for bortforpagtet fast ejendom, skovdrift, anlægsgartnervirksomhed, plantehandel og udlejning af boliger uden tilknytning til virksomheden. Overskuddet af selvstændigt vurderede boliger, som er tilknyttet virksomheden, men ikke tjener som brugerbolig, indgår også i overskuddet fra andre erhverv. Lønindtægter er bruttobeløb inkl. arbejdsmarkedsbidrag.

Renterne opgøres ekskl. kursregulering på finanslån og ekskl. indeksering af jordbrugs- og indekslån, idet disse reguleringer vises i forbindelse med opgørelsen af egenkapitalen. Forpagtningsafgiften er et nettobeløb, dvs. fratrukket afskrivninger, ejendomsskatter og forsikringer.

De personlige skatter omfatter alene betalte skatter, herunder arbejdsmarkedsbidrag og er derfor ikke nødvendigvis i overensstemmelse med årets indtjening. Privatforbruget omfatter ud over det private konsum ovennævnte beregnede huslejeværdi af brugerboligen, private bilomkostninger samt personlige forsikringer. De personlige forsikringer består hovedsagelig af præmier til fx livsforsikring og sygeforsikring samt arbejdsløshedsforsikring. Egentlig pensionsopsparing, dvs. indbetalinger til kapitalpension, ratepension og indekskontrakter, betragtes som en særskilt investering.

Den løbende opsparing viser det økonomiske resultat efter dækning af privatforbruget og betalte skatter. Endvidere udgør den løbende opsparing sammen med de konstaterede kapitalændringer driftsårets forskydning i egenkapitalen.

2.9. Investeringer og finansiering

Ved investeringer forstås driftsårets samlede investeringer i aktiver både i og uden for virksomheden, herunder investeringer i værdipapirer, indlån i pengeinstitutter, ændringer i fordringer og kassebeholdninger. Ejendomserhvervelse omfatter udover køb/salg af fast ejendom også forøgelse/reduktion af forpagtning. Ved køb/salg af fast ejendom opgøres handelsprisen til kontantværdi, efter at denne er modregnet salærer til advokat og ejendomsmægler.

Som før omtalt betragtes indbetalinger til pensionsordninger (kapitalpension, ratepension og indekskontrakter) som investeringer. Pensionsopsparingen fremgår endvidere under opgørelsen af egenkapitalen, mens den tilhørende kapitalværdi ikke er medregnet under aktiverne.

Nettoinvesteringer beregnes som forskellen mellem investeringer og afskrivninger. Negative nettoinvesteringer udtrykker generelt en nedslidning eller indskrænkning af produktionsapparatet, mens positive nettoinvesteringer er udtryk for forbedring eller udvidelse af produktionsapparatet.

Driftsårets finansiering består af egenfinansiering samt af fremmedfinansiering via nettolåntagning og forpagtning. Finansieringen fra forpagtning omfatter ændringer i omfanget af tilforpagtet fast ejendom og løsøre.

Nettolåntagningen opgøres under hensyntagen til akkord på gæld og låneomkostninger. Ved låneomkostninger forstås reservefondsindskud, kurtage, ekspeditionsomkostninger m.v.

Egenfinansieringen fremkommer som summen af den løbende opsparing, engangsposter som fx arv, gaver, erstatninger og af driftsårets samlede afskrivninger, herunder også personbilens afskrivning.

2.10. Aktiver og passiver

Opgørelsen af gartneriaktiverne er omtalt i afsnit 2.4. Værdien af brugerboligen og anden fast ejendom, som indgår i værdien af aktiver vedrørende andre erhverv, værdiansættes efter samme princip som fast ejendom under gartneriaktiverne.

Aktiver vedrørende andre erhverv kan eksempelvis bestå af andre selvstændigt vurderede beboelseshuse end brugerfamiliens, aktiver i forbindelse med plantehandel og anlægsgartneri, sommerhuse, skove samt bortforpagtede aktiver.

Under varefordringer medregnes alle tilgodehavender for virksomhedens produkter, herunder mellemregningssaldi hos handlende. Andre fordringer omfatter personlige udlån, driftsfonds samt et eventuelt nettotilgodehavende for moms. Det bemærkes, at pensionsopsparing ikke er medregnet under aktiverne.

Gælden er opgjort til kursværdi i overensstemmelse med aktuelle skattemæssige regler. Forpagtningsværdi under passiverne modsvarer værdien af tilforpagtet fast ejendom og løsøre, som indgår under aktiverne. Statslån består bl.a. af udlån til yngre jordbrugere optaget før 1985. Finanslån er optaget til kursværdi på statuttidspunktet. Privat gæld i øvrigt består af kapitaliseret aftægt og af private personlige lån. Anden gæld dækker moms- og skattegæld m.v. samt forfaldne ydelser på lån, fortrinsvis vedrørende realkreditinstitutter.

2.11. Kapitalforskydninger

Forskellen mellem egenkapitalen ved primo og ultimo omfatter den løbende opsparing, nominelle kapitalændringer på aktiver og passiver samt andre kapitalændringer.

For fast ejendom fremkommer den nominelle kapitalændring som forskellen mellem kontantværdierne ved hhv. årets begyndelse og årets slutning efter fradrag af nettoinvesteringer (investeringer - afskrivninger) i den faste ejendom. Endvidere korrigeres der for køb og salg af fast ejendom og ændring i forpagtningernes omfang.

Nominelle kapitalændringer på inventarkapitalen beregnes som en procentdel af den tekniske genanskaffelsesværdi ved årets begyndelse. Den benyttede procentsats, der for 2002 beløber sig til 1, fastsættes ud fra årets prisstigninger på inventar.

For lagerbeholdninger og husdyr beregnes nominelle kapitalændringer ved at multiplicere henholdsvis den gennemsnitlige mængde og det gennemsnitlige antal dyr med forskydningen i de tilhørende enhedspriser.

For finansielle aktiver udgøres de nominelle kapitalændringer af:

- a. Forskydninger på grund af kursændringer mellem primo og ultimo.
- b. Gevinster ved udtrækning af værdipapirer.
- c. Kursændringer vedrørende købte eller solgte værdipapirer i årets løb.

For gælden består de nominelle kapitalændringer af:

- a. Forskydninger på grund af kursændringer mellem primo og ultimo.
- b. Gevinster eller tab i forbindelse med afdrag på lån, der kursreguleres.
- c. Kursændringer ved optagelse eller indfrielse af kursregulerede lån.

Andre kapitalændringer omfatter poster, der hovedsagelig kan karakteriseres ved at være af ikke-løbende karakter. Eneste undtagelse fra det engangsprægede er pensionsopsparingen, hvis modsvarende kapitalværdi ikke aktiveres. Indbetalingerne må derfor reguleres over egenkapitalen af afstemningsmæssige årsager.

2.12. Officiel ejendomsværdi

Opgørelserne viser den officielle kontante ejendomsværdi pr. 1. januar for henholdsvis 2001 og 2002.

2.13. Gartneriets aflønning af arbejde og kapital

En nøjagtig opdeling af driftsresultatet på henholdsvis arbejds- og kapitalindsatsen er ikke mulig. For at belyse variationen i aflønningen af disse primære faktorer blandt forskellige typer af gartnerier er de traditionelt beregnede resultatmål til aflønning af enten arbejds- eller kapitalindsatsen anført i det følgende.

Resultatmålene fremkommer som residualer, således at den beregnede kapitalaflønning afhænger af forudsætningen for aflønningen af familiens arbejdskraft, mens den beregnede aflønning af arbejdskraften afhænger af forudsætningen for aflønningen af kapitalen.

